

UDK 811.134.2'36:811.163.42'36

Izvorni naučni rad

Aleksandra KNOLL (Zagreb)

aleksandraknoll@yahoo.es

ZNAČENJA ŠPANJOLSKOG PRIJEDLOGA *SOBRE* I NJEGOVI PRIJEVODNI EKVIVALENTI U HRVATSKOM JEZIKU

U ovom se radu navode značenja španjolskog prijedloga *sobre* potkrijepljena primjerima iz odabranog korpusa, te njegovi prijevodni ekvivalenti u hrvatskom jeziku. Tako vidimo da se značenja španjolskog prijedloga *sobre* u hrvatskom jeziku izražavaju pomoću jedanaest prijedloga: *iznad*, *na*, *nad*, *o*, *od*, *oko*, *osim*, *po*, *preko*, *iz*, *u*.

Gljučne riječi: *španjolski jezik*, *hrvatski jezik*, *prijedlozi*, *korpusna analiza*, *prijevodni ekvivalenti*, *sobre*

1. Uvod

Ovaj će se rad baviti značenjima¹ španjolskog samostalnog² prijedloga

¹ Leksičkom značenju prijedloga lingvisti su pristupali na različite načine. Trujillo smatra da je upravo značenje jedan od najtežih aspekata analize prijedloga. U *Notas para un estudio de las preposiciones españolas* (1971: 255) naziva ga najčešćim kamenom spoticanja: *¿Puede hablarse de significación de las preposiciones? ¿Posee un valor semántico cada preposición, o se trata sólo de elementos 'vacíos' cuyo valor está a merced de los términos relacionados? He aquí uno de los puntos difíciles en el análisis de las preposiciones: el obstáculo en que más se ha tropezado*. Navodi da pogreške semantičke interpretacije prijedloga možemo svrstati u dva tipa. Ili se miješa jednostavnost gramatičkoga s kompleksnošću leksičkoga nabrajajući jedno za drugim sva značenja jednog prijedloga, kao što je to slučaj u leksikografiji, ili se sva značenja reduciraju na jedno temeljno značenje, kao što to čini B. Pottier u djelu *Systématique des éléments de relation. Étude de morphosyntaxe structurale romane* (1962). Kad govori o prijedlozima u navedenom djelu, Pottier polazi od sljedeće ideje: prijedlozi u jeziku imaju samo jedno općenito značenje, a u diskursu dobivaju nijanse značenja. Univerzum dijelimo na dimenzionalni i nedimenzionalni. Dimenzionalni pritom ima prostornu i vremensku dimenziju. Pottier smatra da bi se zbog toga svaki prijedlog morao proučavati kroz ova tri aspekta: prostor, vrijeme i nedimenzionalni pojmovi (šp., *espacio*, *tiempo* y *noción*).

² U španjolskom jeziku formalno razlikujemo samostalne prijedloge (šp., *preposiciones propias*), složene prijedloge (šp., *preposiciones compuestas*), prijedložne izraze (šp., *locuciones prepositivas*) i grupirane samostalne prijedloge (šp., *preposiciones agrupadas*). Složeni se prijedlozi sastoje od priloga i prijedloga *a* ili *de*, kao što su na primjer *delante de*, *detrás*

sobre i njegovim prijevodnim ekvivalentima u hrvatskom jeziku. Budući da se slažemo s Trujillom³ (1971: 261) kada se radi o semantičkoj analizi prijedloga, kao početnu smo točku uzeli Luque Duránov⁴ opis prijedloga *sobre* upravo zato jer, kako i sam autor kaže (1973: 8), on je u svom opisu reducirao kompleksnu panoramu prijedložnih upotreba, a opet opisao svaki prijedlog dovoljno detaljno da se na osnovi toga opisa mogu logički izvući zaključci o upotrebama koje nisu opisane. Primjerima iz korpusa⁵ ćemo potkrijepiti svako

de, dentro de, fuera de, lejos de, junto a, conforme a, i drugi. Prijedložni se izrazi sastoje od imenične jezgre koja je obično okružena dvama samostalnim prijedlozima, kao što su na primjer *en forma de, al hilo a, en vista de, a pesar de, por causa de, con respecto a*, i drugi. Mada ih Vinja u svojoj Gramatici (1998: 377) razlikuje, vrlo često se složeni prijedlozi i prijedložni izrazi smatraju jednom kategorijom i nazivaju se prijedložnim izrazima (šp., *locuciones prepositivas*). Pavón Lucero (1999: 579) navodi da većina prijedložnih izraza ima za osnovu imenicu, te jednu od ove dvije strukture: a) imenica + prijedlog, kao na primjer *cara a*, ili b) prijedlog + imenica + prijedlog, kao na primjer *con relación a*. Osim toga navodi i da postoje drugi modeli, od kojih su neki: pridjev/particip + prijedlog, kao na primjer *junto a, debido a*, prilozi u kombinaciji sa prijedlozima, kao na primjer *lejos de, en cuanto a*, kombinacije prijedloga, kao na primjer *por bajo de*, kombinacija glagola i prijedloga, kao na primjer *a partir de*, i drugi. Prijedložni izrazi se sintaktički ponašaju isto kao i jednostavni prijedlozi, te se mogu njima zamijeniti ukoliko imaju slično značenje, kao na primjer *Se paró <frente a / ante> ella*. Grupirani samostalni prijedlozi služe da bi se izbjegla dvosmislenost ili nedovoljna preciznost u diskursu. Bazirajući se na više od deset leksikografskih i gramatičkih izvora, Edyta Waluch de la Torre (2007: 92) sastavila je popis grupiranih samostalnih prijedloga u španjolskom jeziku. Ovo su oni koje se sastoje od dva prijedloga: *a por, bajo de, de a, de en, de entre, de hacia, de para, de por, de sobre, desde con, desde con, desde en, desde por, en hasta, hacia a, hacia abajo, hasta con, hasta de, hasta en, hasta hacia, hasta para, hasta por, hasta sin, hasta sobre, para con, para de, para desde, para en, para entre, para por, para sin, para sobre, por ante, por bajo, por el contrario, por de, por entre, por sobre, según con, según para, tras de*. Puno rjeđi su grupirani samostalni prijedlozi koji se sastoje od tri elementa. U španjolskom su to: *de para entre, desde por entre, en entre de, hasta de con, hasta para por*.

³ Trujillo (1971: 261) smatra da semantička analiza prijedloga nije komplicirana ako pribjegemo nekim metodološkim postupcima kao što je primjerice isključivanje slučajeva fiksacije, to jest leksikalizacije prijedloga s elementom koji mu prethodi (npr. *atreverse a...*) ili dolazi iza njega, kao što je slučaj s frazeološkom upotrebom (npr. *a hurtadillas*). Također bi trebalo isključiti slučajeve kad prijedlog ima samo sintaktičku ulogu, kao primjerice prijedlog *a* + neizravni objekt (šp., *a + complemento indirecto*). Kad bi se izdvojilo navedeno, onda bi trebalo usporediti, odnosno suprotstaviti značenja prijedloga da bi se došlo do pravog značenja svakoga od njih. Uz to bi trebalo opisati i kontekstualne komponente koje utječu na promjenu značenja jer kombinatorna kompatibilnost i nekompatibilnost ovise o određenim obilježjima značenja koja su u nekim uvjetima vidljiva, dok u drugima nisu.

⁴ Luque Durán je španjolske prijedloge opisao u priručniku koji je podijelio na dvije knjige: u prvoj (koju smo upotrebljavali pri svojem opisu španjolskog prijedloga *sobre*) opisuje opća značenja španjolskih prijedloga, dok u drugoj opisuje njihova idiomatska značenja.

⁵ Korpus koji ćemo analizirati činit će primjeri koji potkrepljuju objašnjena značenja prema Luque Duránovu priručniku (uz koje ćemo dodati vlastiti prijevod na hrvatski jezik) te reče-

od značenja na španjolskom jeziku te ćemo uz njih navesti rečenice prevedene na hrvatski jezik, a iz kojih će biti vidljivo kako se u hrvatskom jeziku izražava značenje koje se u španjolskom jeziku izražava prijedlogom *sobre*.

2. Analiza

1. Prijedlog *sobre* koristi se ispred imenica⁶ izražavajući aproksimativnu procjenu neke veličine.

Prijedlog + imenica⁷

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuje prijedlog **oko** kojeg slijedi **broj** nakon kojeg se nalazi imenica u genitivu.

Pesa **sobre** los cien kilos. (LD: 104) Teži **oko** stotinu kilograma.

Su padre tendrá **sobre** cuarenta años. Njegov otac ima **oko** četrdeset godina. (LD: 104)

El récord está **sobre** los diez segun- Rekord iznosi **oko** deset sekundi. dos. (LD: 104)

2. Prijedlog *sobre* koristi se ispred imenica koje izražavaju vrijeme izražavajući neprecizan smještaj u vremenu.

Prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuje prijedlog **oko** kojeg slijedi imenica u **genitivu** ili **broj**.

nice ili dijelovi rečenica iz sljedećih književnih djela i njihovih prijevoda na hrvatski jezik: Gabriel García Márquez: *Del amor y otros demonios* / *O ljubavi i drugim nečistim silama*, Gabriel García Márquez: *Crónica de una muerte anunciada* / *Kronika najavljene smrti*, Jorge Luis Borges: *El Aleph* / *Aleph*, Jorge Luis Borges: *Historia universal de la infamia* / *Opća povijest gadosti*.

⁶ Budući da prijedloge ne možemo proučavati odvojeno od riječi kojima su okruženi, objašnjenja se odnose na konstrukcije u kojima se prijedlozi pojavljuju za svaku pojedinu upotrebu.

⁷ Ponekad se u opisu upotrebe španjolskog prijedloga *sobre* navodi da iza njega slijedi imenica, a iz primjera je vidljivo da je na tom mjestu broj. Objašnjenje za to pronalazimo u *Nueva Gramática*, RAE (2009: 1504), gdje stoji: *Desde el punto de vista sintáctico, los numerales admiten usos como sustantivos, pronombres, adjetivos e incluso – aunque más raramente – como adverbios*.

Iremos a Madrid **sobre** el veinticinco. (LD: 104) Ići ćemo u Madrid **oko** dvadeset petog.

Terminaremos el trabajo **sobre** diciembre. (LD: 104) Završit ćemo s poslom **oko** prosinca.

Nos veremos **sobre** las tres y media. (LD: 104) Vidimo se **oko** tri i trideset.

Este hecho ocurrió aproximadamente **sobre** mil novecientos sesenta. (LD: 104) Ovaj se događaj dogodio otprilike **oko** 1960.

Vendremos **sobre** el miércoles más o menos. (LD: 104) Doći ćemo manje-više **oko** srijede.

3. Prijedlog *sobre* koristi se ispred imenica koje izražavaju mjesto izražavajući prostorni smještaj iznad nekog objekta ili iznad određene visine.

a) Smještaj u kontaktu s referentnom točkom

Prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuju prijedlog **na** kojeg slijedi imenica u **akuzativu** (na stol) ili **lokativu** (na konju), prijedlog **po** kojeg slijedi imenica u **lokativu** i prijedlog **preko** kojeg slijedi imenica u **genitivu**.

Pon el libro **sobre** la mesa. (LD: 105) Stavi knjigu **na** stol.

Dio un golpe **sobre** la caja. (LD: 105) Udario je **po** kutiji.

Se deslizaba **sobre** una pista de nieve. (LD: 105) Klizio je **po** snježnoj stazi.

Cabalgaba **sobre** un caballo. (LD: 105) Jahao je **na** konju.

He dicho que la Ciudad estaba fundada **sobre** una meseta de piedra. (B-A: 16) Rekao sam da grad počiva **na** kamenu-
toz uzvisini. (B-A: 9)

La pluma corría **sobre** la hoja, los argumentos se enlazaban, irrefutables,... (B-A: 118) Pero je klizilo **po** papiru, dokazi su se neporecivo nizali... (B-A: 68)

...el lugar no importaba, sino el saberse en movimiento, y seguro **sobre** el infatigable río... (B-H: 23) Mjesto nije bilo važno, bitno je da si u pokretu, i siguran **na** neumornoj rijeci... (B-O: 19)

Podía prescindir de camisa como también de saco, pero no de una galerita rabona **sobre** la ciclópea cabeza. (B-H: 59) Znalo se dogoditi da nema košulje ili kaputa, ali je kusav šešir **na** kiklopskoj glavi bio neizostavan. (B-O: 48)

Esa figura, a veces con el traje sudanés, a veces de uniforme, pero siempre con un paño **sobre** la cara, penetró desde entonces en las visiones. (B-H: 127) Taj lik koji je čas nosio sudansku nošnju, a čas uniformu, ali je uvijek imao platno **preko** lica, otada je postao stalni gost u našim prizorima. (B-O: 106)

Por orden de Dominga de Adviento las esclavas más jóvenes le pintaban la cara con negro de humo, le colgaron collares de santería **sobre** el escapulario del bautismo... (GM-D: 20) A zapravo ga je poprskao slinom, i to ne **po** zdravoj koži nego po kroničnom čiru na nožnom listu. (GM-O: 26)

Y lo había babeado, en efecto, aunque no **sobre** la piel sana sino en una úlcera crónica que tenía en la pantorrilla. (GM-D: 26) Al amanecer del día siguiente, cuando volvió la criada con el desayuno, la encontró durmiendo **sobre** los matorrales de paja del colchón, que había destripado con los dientes y las uñas. (GM-D: 82)

Po nalogu Dominge de Adviento, najmlađe robinje načadile bi joj lice, nanizale joj oko vrata svakojake radžbine **preko** krsnog skapulara... (GM-O: 19) Sutradan u zoru, kad je služavka donijela zajutak, zatekla ju je kako spava **na** homušinama trave iz slamarice što ju je rasparala noktima i zubima. (GM-O: 89)

Cuando terminó, Cayetano tomó la mano de Sierva María y la puso **sobre** su corazón. (GM-D: 145) Završivši, Cayetano dohvati ruku Sierva Marije i pritisne je **na** srce. (GM-O: 162)

La descubrieron al final de la misa y la dejaron tendida como una princesa muerta **sobre** el catafalco de mármol. (GM-D:151) Potkraj mise su je razotkrili i ostavili da leži poput mrtve kraljevine **na** mornom odru. (GM-O: 168)

...y puso **sobre** la mesa diez gavillas de billetes de a mil todavía con las bandas impresas del Banco del Estado. (GM – C:46) ...i **na** stol stavio deset svežnjeva novčanica od po tisuću pesosa, još omotanih vrpcama s pečatom Državne banke. (GM – K: 31)

Se tiró **sobre** la cama en la oscuridad y con la ropa puesta...(GM – C: 76) Bacio se **na** krevet u mraku i ne skidajući odjeću... (GM – K: 51)

El cuerpo había sido expuesto a la conpemplación pública en el centro de la sala, tendido **sobre** un angosto catre de hierro mientras le fabricaban un ataúd de rico. (GM – C: 86) Tijelo je izloženo javnosti nasred dnevne sobe, ispruženo **na** uskom poljskom krevetu od željeza, dok su mu pripremali bogataški lijes. (GM – K: 57)

Una noche de buen humor se le derramó el tintero **sobre** la carta terminada, y en vez de romperla le agregó una posdata... (GM – C: 109) Jedne noći kad je bila dobra raspoloženja razlila joj se tinta **po** već završenom pismu i umjesto da ga podere, dodala mu je riječi... (GM – K: 73)

b) Smještaj bez kontakta s referentnom točkom.

Prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuju prijedlog **iznad** kojeg slijedi imenica u **genitivu** i prijedlog **nad** kojeg slijedi riječ u **instrumentalu**.

Volábamos sobre Francia. (LD: 105) Letjeli smo **iznad** Francuske.

Había numerosos pájaros **sobre** nosotros. (LD: 105) **Nad** nama su bile brojne ptice.

La catedral se elevaba **sobre** las casas. **Nad** kućama se izdizala katedrala.
(LD: 105)

Echado en la arena, como una pequeña y ruínosa esfinge de lava, dejaba que **sobre** él giraran los cielos, desde el crepúsculo del día hasta el de la noche. (B-A: 20) **Nad** njime što se opružio na pijesku kao sitna i kukavna sfinga od lave, nebesa su kružila od svitanja do sumraka. (B-A: 12)

Cierta noche, una calva resplandeciente que se inclinaba **sobre** un bock de cerveza le llamó la atención... (B-H: 60) Jedne mu je noći neka sjajna ćela, pognuta **nad** kriglom piva, privukla pažnju,... (B-O: 49)

La casa era un antiguo depósito de dos pisos, con paredes de tablones bastos y un techo de cinc de dos aguas, **sobre** el cual velaban los gallinazos por los desperdicios del puerto. (GM – C: 17) Kuća je nekoć bila jednokatno skladište, sa zidovima od grubih dasaka i limenim krovom na dvije vode **nad** kojim su stražarili strvinari zbog otpadaka iz luke. (GM – K: 12)

En la ventana de una casa frente al mar, bordando a máquina en la hora de más calor, había una mujer de medio luto con antiparras de alambre y canas amarillas, y **sobre** su cabeza estaba colgada una jaula con un canario que no paraba de cantar. (GM – C: 103) Na prozoru jedne kuće koja je gledala na more, vidjelo se kako uz stroj za vezenje, po najžešćoj vrućini, sjedi žena djelomično u crnini, s naočalama metalnih okvira i žućkastim sjedina- ma, a **iznad** njene glave bila je krletka s kanarincem koji nije prestajao pjevati. (GM – K: 68)

...y por un instante quedamos a la deriva **sobre** un abismo de incertidumbre... (GM – C: 54) ... i na trenutak ostadosmo plutajući **nad** ponorom neizvjesnosti... (GM – K: 37)

4. Prijedlog *sobre* koristi se između glagola kretanja i imenice koja izražava mjesto izražavajući cilj ili smjer kretanja.

Glagol + prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuje prijedlog **na** kojeg slijedi riječ u **akuzativu**.

Ha traído **sobre** nosotros todas las desgracias. (LD: 105) Navukao je **na** nas svakojake nedaće.

El perro se lanzó **sobre** el gato.) (LD: 105) Pas je nasrnuo **na** mačka.

Tiráis piedras **sobre** vuestro propio tejado. (LD: 105) Bacate kamenje **na** vlastiti krov.

El pelotón cayó **sobre** el enemigo por sorpresa. (LD: 105) Četa se iznenada obrušila **na** neprijatelja.

A veces, de la buhardilla de alguna casa jorobada cerca del agua, una mujer volcaba **sobre** la cabeza de un transeúnte un balde de ceniza. (B-O: 68) Ponekad bi iz potkrovlja kakva zgrbljenog kućerka pored vode neka žena istresla **na** prolaznika kabao pepela. (B-O: 56)

Cuando la espada se abatió en la visión **sobre** la cabeza culpable, gimió con una voz que no me apiadó, y rodó al suelo, muerto. (B-H: 129) Kad se sablja iz prizora sručila **na** glavu okrivljenog, prostenjao je glasom koji u meni ne izaziva samilost i stroštao se na pod, mrtav. (B-O: 107)

Fue puesto a disposición del Santo Oficio, y condenado en un juicio de plaza pública que arrojó **sobre** él sospechas de herejía y provocó disturbios populares y controversias en el seno de la Iglesia. (GM-D: 168) Predan je Inkviziciji i osuđen poslije javnog procesa, koji je bacio **na** nj sjenu hereze i izazvao pučke neredes i raspre u krilu Crkve. (GM-O: 188)

5. Prijedlog *sobre* koristi se između glagola koji za cilj ima oslanjanje na nešto ili izražava određeni uloženi napor i imenice koja izražava element kojemu je radnja usmjerena.

Glagol + prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuje prijedlog **na** kojeg slijedi imenica u **akuzativu**.

Carga el peso **sobre** la parte de atrás. (LD: 105) Natovari teret **na** stražnji dio.

Todas las responsabilidades recaen Sve obveze padaju **na** njegova pleća.
sobre él . (LD: 105)

Se apoyó **sobre** el hombro de su ami- Oslonio se **na** prijateljevo rame.
go. (LD: 105)

Los soldados se lanzaron **sobre** las Vojnici su nasrnuli **na** neprijateljske
trincheras enemigas. (LD: 105) rovove.

Cuatro meses después, un herrero del Poslije četiri mjeseca, neki kovač s
Aventino, alucinado por los engaños Aventina, obmanut prijevarama histri-
de los histriones, cargó **sobre** los ona, natovario je **na** leđa svoga djeteta
hombres de su hijito una grane sfera veliku željeznu kuglu, da bi njegov
de hierro, para que su doble volara. dvojnuk mogao poletjeti. (B-A: 30)
(B-A: 51)

6. Prijedlog *sobre* koristi se ispred imenica koje izražavaju materijal od kojeg se nešto izrađuje.

Prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuju prijedlog **iz**⁸ kojeg slijedi imenica u **genitivu**, prijedlog **od** kojeg slijedi imenica u **genitivu** i prijedlog **u** kojeg slijedi imenica u **lokativu**.

Labraban figuras sobre caoba. (LD: 106) Izrađivali su figure **iz** mahagonija / **od** mahagonija.

Esculpía sobre mármol. (LD: 106) Klesao je **u** mramoru.

Trabajan sobre planchas metálicas. Izrađuju to **iz** metalnih ploča / **od** metalnih ploča.
(LD: 106)

⁸ U Gramatici hrvatskoga jezika (2005: 207) stoji da je u hrvatskom jeziku relativno čest tvorni genitiv s prijedlogom *iz* (npr. zvono iz olova, spomenik iz bijelog kamena), ali se normativna prednost daje genitivu s prijedlogom *od* (npr. zvono od olova, spomenik od bijelog kamena).

7. Prijedlog *sobre* koristi se ispred imenica koje izražavaju temu ili predmet.

Prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuju prijedlog **o** kojeg slijedi imenica u **lokativu** i prijedlog **u vezi s(a)** kojeg slijedi imenica u **instrumentalu**.

He conseguido un libro **sobre** la Nabavio sam knjigu **o** stogodišnjem Guerra de los Cien Años. (de) (LD: ratu. 106)

Hablaban **sobre** política. (de) (LD: Razgovarali su **o** politici. 106)

Los periódicos informaban **sobre** las Novine su izvjestile **o** najnovijim vi-últimas noticias. (de) (LD: 106) jestima.

Nos llamaron a prestar declaración **sobre** el accidente. (de) (LD: 106) Pozvali su nas da damo izjavu **o** nezgodí.

...llamó por teléfono a Loewenthal, ...telefonirala je Loewenthalu, natu-insinuó que deseaba comunicar, sin knula da mu želi saopćiti nešto **u vezi** que lo supieran las otras, algo **sobre** la **sa** štrajkom, mimo znanja svojih dru-garica, i obećala da će se predvečer huelga y prometió pasar por el escrito- navratiti u njegov ured. (B-A: 44) rio, al oscurecer. (B-A: 75)

No sólo he imaginado esos juegos; Nisam samo izmišljao sve te igre nego también he meditado **sobre** la casa. sam i razmišljao **o** svojoj kući. (B-A: 50) (B-A: 86)

De 'Los teólogos' basta escribir que Za Teologe mogu samo reći da su san, son un sueño, un sueño más bien me- pomalo sjetan san, **o** ljudskom identi-lancólico, **sobre** la identidad perso- tetu...(B-A: 123) nal... (B-A: 211)

'La otra muerte' es una fantasía **sobre** el tiempo...(B-A: 211) Druga smrt maštarija je **o** vremenu... (B-A: 123)

...reanudó sus tareas literarias como si no fuera un cadáver y escribió durante unos días **sobre** la justificación por la fe. (B-H: 113) ...Melanchthon je nastavio s književnim radom kao da nije pokojni i neko liko je dana pisao **o** opravdanju putem vjere. (B-O: 93)

... y aun contra sus deseos tuvieron que conversar otra vez **sobre** asuntos que les eran comunes, como en los tiempos en que se odiaban menos. (GM-D: 25) ...pa su i protiv volje morali opet razgovarati **o** zajedničkim pitanjima, kao nekoć, dok su se manje mrzili. (GM-O: 24)

...y era tan reservado **sobre** su origen que hasta el engendro más demente podía ser cierto. (GM – C: 41) **o** svom porijeklu da je i najluđa postavka mogla biti točna. (GM – C: 28)

Pero la sola ideal o impresionó, Ali i sama ga je pomisao na to zastra-después de todo lo que había oído decir **sobre** la potencia devastadora de una bala blindada. (GM – C: 124) šila nakon svega što je čuo **o** razornoj moći blindiranog metka. (GM – C: 83)

8. Prijedlog *sobre* koristi se između dvije imenice i jednog glagola kada se izražava superiornost ili diferencijacija jednog elementa u odnosu na druge.

Imenica + glagol + prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuju prijedlog **nad** kojeg slijedi imenica u **instrumentalu** i prijedlog **iznad** kojeg slijedi imenica u **genitivu**.

Destacaba sobre los demás por su grande estatura. (LD: 106) Isticao se **nad** ostalima zbog svoje visine.

El primer corredor lleva una gran ventaja sobre el pelotón. (LD: 106) Prvi trkač ima veliku prednost **nad** mnoštvom.

Preponderaba la gente de edad sobre los jóvenes. (LD: 106) Stariji su prevagnuli **nad** mladima.

Triunfaron sobre el equipo extranjero. (LD: 106) Trijumfirali su **nad** stranom ekipom.

Se elevó sobre sus compañeros de Uzdigao se **iznad** ostalih zbog svoje
curso por su diligencia. (LD: 106) marljivosti.

9. Prijedlog *sobre* koristi se ispred glagola koji izražava kretanje i imenice koja izražava točku ili os oko koje se odvija radnja.

Glagol + prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuju prijedlog **oko** kojeg slijedi imenica u **genitivu** i prijedlog **preko** kojeg slijedi imenica u **genitivu**.

La rueda giraba velozmente sobre su Kotač se brzo okretao **oko** svoje osi.
eje. (LD: 107)

Dio media vuelta sobre el pie izquier- Okrenuo se **oko** lijeve noge.
do. (LD: 107)

Dio una voltereta sobre sí mismo. Napravio je salto **preko** samoga sebe.
(LD: 107)

Las puertas se mueven sobre bisagras. Vrata se miču **oko** šarki.
(LD: 107)

10. Prijedlog *sobre* koristi se u sljedećoj konstrukciji s istim značenjem kao španjolski izraz *además de*:

Glagol + imenica + prijedlog + imenica

U hrvatskom se jeziku na njegovom mjestu u ovoj konstrukciji pojavljuju prijedlog **osim** kojeg slijedi imenica u **genitivu**.

Sobre su carácter brusco tiene algo de **Osim** naprasite naravi ima i nešto
dulzura. (LD: 107) milo u sebi.

Sobre su inteligencia tiene una gran **Osim** inteligencije ima i veliko pam-
memoria. (LD: 107)ćenje.

3. Zaključak:

Proučivši veliki broj primjera u odabranom korpusu zaključujemo da su za navedena značenja španjolskog prijedloga *sobre* prijevodni ekvivalenti u hrvatskom jeziku prijedlozi **iznad**, **na**, **nad**, **o**, **od**, **oko**, **osim**, **po**, **preko**, **iz**, **u**. Kako je većina istraživanja o prijedlozima i u španjolskom i u hrvatskom

jeziku monolingvalna⁸, a općenito nema mnogo kontrastivnih djela na temu prijedloga, te pogotovo jer do sada nije bilo radova koji su se bavili usporedbom upotrebe prijedloga u španjolskom i hrvatskom jeziku nadamo se da će ovaj rad poslužiti kao inspiracija i poticaj za daljnja istraživanja na tu temu⁹.

Literatura:

- Luque Durán, Juan de Dios, *Las preposiciones: Valores generales*, Sociedad General Española de Librería, Madrid, 1973.
- Matas Ivanković, Ivana (2009), „Izražavanje prostornih značenja prijedložno-padežnim izrazima“, pristupljeno s <http://www.hrvatskiplus.org/article.php?id=1824&naslov=izrazavanje-prostornih-znacenja-prijedlozno-padeznim-izrazima> (17. 3. 2016.)
- Pavón Lucero, María Victoria, „Clases de partículas: preposición, conjunción y adverbio“, u Bosque, Ignacio y Violeta Demonte, ur., *Gramática descriptiva de la lengua española*, vol. I, 565–655, Espasa Calpe, Madrid, 1999.

⁸ U španjolskom se jeziku proučava njihov povijesni razvoj od latinskog, njihova sistematizacija, te prijedložne funkcije i strukture sa semantičkog i sintaktičkog gledišta. U hrvatskom su jeziku padežni oblici pokazatelji sintagmatskih veza između riječi. No jezikom prenosimo najrazličitije odnose, pa katkad samo padežni oblici nisu dovoljni za izražavanje različitih nijansi značenja. Zato postoje prijedlozi koji čine gramatičku cjelinu s padežnim morfemom i obogaćuju padežna značenja. Prijedlog i padežni morfem usko su vezani, te je nemoguće proučavati prijedloge u hrvatskom jeziku bez spominjanja njihove vezanosti uz padežni sustav. Informacije o hrvatskim prijedlozima većinom pronalazimo u gramatikama, priručnicima i sintaksama, no objavljeno je i nekoliko znanstvenih i stručnih članaka, te znanstvenih radova na temu prijedloga i to su sve radovi relativno nedavnog datuma. Neki od njih su Ivo Pranjković (1992), Ivo Pranjković (1994), Vanja Svačko (1993), Vlasta Rišner (2004), Vlasta Rišner (2006), Ivana Matas Ivanković (2009). Nema mnogo kontrastivnih djela koja se bave temom prijedloga. Španjolski prijedlozi su većinom proučavani u usporedbi s prijedlozima drugih romanskih jezika, kao na primjer portugalskog i francuskog, no također i u usporedbi sa arapskim i poljskim prijedlozima. Hrvatske se prijedloge proučavalo (koliko smo mi pronašli) u usporedbi s prijedlozima u francuskom, ruskom, talijanskom i engleskom jeziku.

⁹ Držimo da bi osobito korisna i zanimljiva bila usporedba značenja prijedloga koji u ova dva jezika nemaju isti opseg upotrebe (npr., španjolski prijedlozi *a* i *de* i njihovi ekvivalenti u hrvatskom jeziku). Naime, španjolski i hrvatski jezik pripadaju različitim jezičnim skupinama te se i njihove strukture razlikuju. Španjolski jezik je analitički i ne posjeduje padeže i morfološke padežne nastavke koji bi odredili funkciju imenice u rečenici. Hrvatski je jezik, pak, sintetički i posjeduje sedam padeža te padežne nastavke. Baš zbog ove razlike prijedlozi u ova dva jezika imaju različit opseg upotrebe. Prijedlozi u španjolskom jeziku mogu imati samo sintaktičku funkciju u rečenici, bez prenošenja nekog leksičkog značenja. Tako na primjer prijedlog *de* ima značenje genitiva u konstrukcijama gdje uvodi imensku dopunu, na primjer *libro de María* (Marijina knjiga). Ali uz to ‘padežno’ značenje također ima i značenje porijekla: *viene de Madrid* (dolazi iz Madrida).

- Pottier, Bernard, *Systématique des éléments de relation. Étude de morphosyntaxe structurale romane*, Klincksieck, Paris, 1962.
- Pranjković, Ivo, „Prostorna značenja prijedloga u hrvatskome standardnom jeziku“, *Suvremena lingvistika* 33, Zagreb, 1992.
- Pranjković, Ivo, „Vremenski prijedlozi u hrvatskom jeziku“, *Fluminensia* 1-2, Rijeka, 1994.
- Real Academia Española, *Esbozo de una nueva gramática de la lengua española*. Editorial Espasa Calpe, Madrid, 2006.
- Rišner, Vlasta, „Prijedlozi nekad i danas“, *Zbornik zagrebačke slavističke škole*, Zagreb, 2004.
- Rišner, Vlasta, „Od 18. stoljeća do suvremenog jezika: prijedlozi i prijedložni izrazi“, *Iz jezične prošlosti i sadašnjosti*, Matica hrvatska, Osijek, 2006.
- Švačko, Vanja, „Funkcija i status prijedložnih izraza“, *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik*, sv. 19, Zagreb, 1993.
- Trujillo, Ramón (1971), „Notas para un estudio de las preposiciones españolas“, *Thesaurus*, tomo XXVI num. 2, Centro Virtual Cervantes, pristupljeno s <http://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/boletines/1971.htm> (14. 2. 2012.)
- Vinja, Vojmir, *Gramatika španjolskog jezika*, Školska knjiga, Zagreb, 1998.
- Waluch de la Torre, Edyta, *Análisis comparado de las preposiciones en español, portugués y polaco*, Universidad de Granada, Granada, 2007.

Korpus:

- Borges, Jorge Luis, *El Aleph*, Debolsillo, Barcelona, 2012.
- Borges, Jorge Luis, *Aleph*, (prijevod: Milivoj Telećan i Marko Grčić), Biblioteka Jutarnjeg lista, Zagreb, 2004.
- Borges, Jorge Luis, *Historia universal de la infamia*, Debolsillo, Barcelona, 2015.
- Borges, Jorge Luis, *Opća povijest gadosti*, (prijevod: Milivoj Telećan i Anita Vrsaljko), Zagrebačka naklada, Zagreb, 2000.
- García Márquez, Gabriel, *Del amor y otros demonios*, Debolsillo, Barcelona, 2013.
- Gabriel García Márquez, *O ljubavi i drugim nečistim silama*, (prijevod: Milivoj Telećan), Mozaik knjiga, Zagreb, 1996.
- García Márquez, Gabriel, *Crónica de una muerte anunciada*, Debolsillo, Barcelona, 2007.

- García Márquez, Gabriel, *Kronika najavljene smrti*, (prijevod: Gordana Tintor), VBZ, Zagreb, 2003.
- Luque Durán, Juan de Dios, *Las preposiciones: Valores generales*, Sociedad General Española de Librería, Madrid, 1973.

Kratice:

- LD – Juan de Dios Luque Durán: *Las preposiciones: Valores generales*
- B-A – Jorge Luis Borges: *El Aleph / Aleph*
- B-H – Jorge Luis Borges: *Historia universal de la infamia*
- B-O – Jorge Luis Borges: *Opća povijest gadosti*
- GM – C – Gabriel García Márquez: *Crónica de una muerte anunciada*
- GM – K – Gabriel García Márquez: *Kronika najavljene smrti*
- GM-D – Gabriel García Márquez: *Del amor y otros demonios*
- GM-O – Gabriel García Márquez: *O ljubavi i drugim nečistim silama*

Aleksandra KNOLL

MEANINGS OF THE SPANISH PREPOSITION *SOBRE* AND ITS TRANSLATIONAL EQUIVALENTS IN CROATIAN

This paper analyzes the meanings of the Spanish preposition *sobre* and provides examples for each of them from the chosen corpus. At the same time it presents its Croatian translational equivalents. From this analysis we can see that the meanings of the Spanish preposition *sobre* are expressed by using eleven Croatian prepositions: *iznad, na, nad, o, od, oko, osim, po, preko, iz, u*.

Key words: *Spanish language, Croatian language, prepositions, corpus analysis, translational equivalents, sobre*